

A családok harmadában nőtt a feszültség a járványhelyzet idején

A lakosság többsége lelkileg megterhelőnek érezte a járvány miatt kialakult helyzetet, amely számos változás mellett sok esetben a családon belüli feszültség megnövekedésével és az otthoni munkamegosztás arányainak eltolódásával járt együtt – utóbbi mértékéről másként vélekednek a nők és férfiak. Többek között erre világított rá az UNICEF Magyarország és az Indotek Group közös, a Publicus Intézet által készített, 1003 főt magába foglaló reprezentatív felmérésében. Az UNICEF Magyarország és az Indotek Group korábban már végzett kutatást a kisgyermekes anyák munkaerőpiaci helyzetének társadalmi megítélésével kapcsolatban, ennek kiegészítéseként készült el a mostani, a járványhelyzet társadalmi hatásait vizsgáló felmérés.

A reprezentatív felmérés, amelyben a válaszadók 53 százaléka volt nő, 47 százaléka pedig férfi, a 2020 tavaszán hazánkba is begyűrűző koronavírus járvány társadalmi hatásait vizsgálta, elsősorban a családok szemszögéből. A megkérdezettek 57 százaléka vallotta azt, hogy negatív értelemben változott az élete a járvány miatt, közülük 27 százalék számára nagymértékű változást hozott az egészségügyi veszélyhelyzet. A felnőtt népesség negyede számolt be pozitív változásról. Földrajzi elhelyezkedést tekintve a megyeszékhelyen élők életét forgatta fel a leginkább a vírus (72 százalék), a budapestiek 59 százaléka is hasonlóképp nyilatkozott, míg a községben élőknek csak a fele érezte meg a változást.

A munkaerőpiacon aktívakat kevésbé érintette érzékenyen lelkileg a helyzet, mint a nyugdíjasokat és az inaktívakat. A nyugdíjasok életére az átlagosnál negatívabban hatott a járvány, köreikben 61 százalék azon válaszolók aránya, akik kedvezőtlen változásokat éltek meg. Ebben a magány és az érintettség miatti nagyobb fokú szorongás egyaránt szerepet kaphatott.

A háztartások közel harmada (31 százalék) számolt be a megszokottnál nagyobb belső feszültségről a járványügyi veszélyhelyzet kezdete óta, 13 százalék mondta azt, hogy határozottan több volt a feszültség otthon ebben az időszakban, mint általában. Érdekes, hogy az eredmények szerint abban, hogy mennyire nőtt a feszültség a családban, sem a megváltozott munkakörülmények, sem a gyerekek otthon maradása nem játszott kiemelt szerepet. Erre utal, hogy a gyermeket nevelők és a home office-ra váltók körében nem jelentősen magasabb a több feszültségről beszámoló aránya, mint a többi csoportban.

A 18 éven aluli gyermeket nevelők több mint fele (55 százalék) jelentette ki, hogy az oktatási intézmények bezárása miatt közepesen vagy nagyon megváltozott az életük. A nők helyzetét jobban befolyásolta ez a korlátozás: 43 százalékuknak nagyon megváltozott az élete, a férfiak esetében ez az arány 32 százalék.

A felmérés szerint a járvány a gyermekes háztartások kisebb részében okozott változást a szülői munkamegosztást tekintve. Az otthoni tanulás jelentősége nőtt meg leginkább a korábbihoz képest, ebben az anyák kaptak jellemzően nagyobb szerepet. A gyerekekkel történő játékban egyaránt 16-16 százalékkal nőtt az anyák és apák szerepe is. A megkérdezettek szerint a házimunka mennyiségének megnövekedése ugyanakkor egyértelműen az anyákat érintette inkább: a gyermekes háztartások 20 százalékában az anyának, 6 százalékában az apának növekedtek a már korábban is meglévő terhei. Jelentős eltérés mutatkozik abban is, ahogy a szülők látják az otthoni munkamegosztás terheinek változását. A 14 éven aluli gyermeket nevelő szülők esetében a válaszadók 20 százaléka szerint az anyáknak nagyobb szerep jutott a házimunkában, mint korábban, bár a válaszadók nemek szerinti megoszlása a kérdésben jelentősen eltér: míg a férfiak mindössze 8 százaléka látta így az időszakot, a nők esetében 34 százalék szerint hárult rájuk hangsúlyosabb szerep.

A kutatás rámutatott, hogy a munkavégzés módjában történt változások is nagy jelentőséggel bírtak. A munkába járás sok család számára okozott nehézséget a járvány idején, a 14 éven aluli gyermeket nevelők számottevő része (26 százalék) csak úgy tudta megoldani a helyzetet, hogy az egyik szülő nem dolgozott, 22 százalékuk esetében pedig a szülők felváltva vigyáztak a gyerekekre. A megkérdezettek 10 százaléka vállalt a helyzet miatt kevesebb munkát és viszonylag alacsony, 7 százalék azoknak az aránya, akik egyáltalán nem tudtak dolgozni a járvány következtében. Egyes családokban a nagyszülők (11 százalék) vállalták magukra, hogy vigyáznak a gyerekekre, a válaszadók 10 százaléka esetében a nagyobb testvérek, 3-3 százaléknál pedig a barátok, vagy külsős segítség, például bébiszitter segített be a szülőknek.

„A kisgyermekes nők munkaügyi reintegrációjáért akkor tehetjük a legtöbbet, ha pontosan ismerjük a tényeket. Az előző kutatás a társadalom hozzáállását vizsgálta, a most véget ért egészségügyi veszélyhelyzet kapcsán végzett felmérés pedig egy különös élethelyzetben mutatta meg a családok, munkavállalók reakcióit” – mondta Mészáros Antónia, az UNICEF Magyarország ügyvezető igazgatója.

„A járványhelyzet rendkívüli kihívás elé állította a társadalmat, korábban ismeretlen élethelyzetekkel kellett megküzdeniük a családoknak. Az UNICEF Magyarországgal együttműködésben készített kutatás is egyértelműen rámutatott arra, hogy az édesanyák szerepe ebben az időszakban is felbecsülhetetlen, a korábbinál is fontosabb volt ” – tette hozzá Hermann Kamilla, az Indotek Group partnere.